

Зубрицький О.В.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ РЕФОРМУВАННЯМ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ

У статті досліджено механізми державного управління реформуванням судової системи України з огляду на обраний державою курс вступу України до ЄС та обумовлену цим необхідність імплементації кращих європейських практик, стандартів судової системи, засобів гарантування незалежності та неупередженості органів правосуддя. На прикладі досвіду країн ЄС, у статті проаналізовано рівень допустимого впливу на судову гілку влади іншими гілками влади та негативні наслідки, які можуть мати місце у випадку надмірної концентрації важелів судової реформи, зокрема, для ефективної роботи бізнесу та інших галузей, які потребують стабільності та передбачуваності рішень. Враховуючи вказане, автор у статті розглядає питання комплексного здійснення реформ у сфері правосуддя, спрямованих на усунення певних недосконалостей судової системи шляхом визначення конкретних етапів реформування, напрямів та стратегій розвитку судової системи, враховуючи інтереси усіх зацікавлених стейкхолдерів.

У процесі здійснення державного управління реформуванням судової системи та розроблення і реалізації оптимальної концепції реформування судової влади вагомого значення набуває досвід європейських держав. Для цілей наукової статті та комплексного аналізу теми дослідження враховано як вітчизняний досвід, так і взято до уваги кращі практики демократичних держав світу, які вдало за допомогою державного управління здійснили реформування власних судових систем, внаслідок чого отримали позитивні результати.

В контексті євроінтеграції України акцентовано увагу на тому, що норми національного права мають відповідати законодавчим актам ЄС і бути прийнятними для українського суспільства. У дослідженні враховано ці виклики та приділено увагу опрацюванню як законодавчих актів, так і практичних інструментів їх реалізації.

Ключові слова: реформування, судоустрій, правова реформа, судова влада, судова система.

Постановка проблеми. Зважаючи на те, що судова реформа є однією з ключових вимог Європейського Союзу (далі – ЄС) до України, наша держава повинна продовжувати здійснювати реформи в цій сфері. Для цього важливо провести систематичний аналіз та оцінку реформ, які вже були здійснені, а також розробляти та впроваджувати нові реформи, спрямовані на підвищення ефективності та незалежності судової системи. Важливого значення набуває саме здійснення державного управління судовою реформою.

23 червня 2022 р. Україна офіційно набула статусу кандидата в члени ЄС. Згідно з Резолюцією Європарламенту про статус кандидата України, Республіки Молдови і Грузії 2022/2716(RSP) (далі – Резолюція про статус кандидата), потрібно реалізувати реформування судової системи, щоб наблизитися до стандартів ЄС у цій сфері. Ця реформа може стати однією з найбільш складних і тривалих у державі, тому актуальним видається проведення систематизації та аналізу змісту орга-

нізаційно-правової проблематики проведення судової реформи в Україні.

Зокрема, мають бути вивчені питання щодо державного управління системою організації судів, аспектів функціонування електронного суду, забезпечення доступу до судової юстиції для громадян та бізнесу та з інших аспектів. Залучення до цієї роботи більшої кількості інституцій ЄС може допомогти Україні отримати необхідний досвід та експертну підтримку у впровадженні судової реформи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Попри ґрунтовне дослідження проблем судово-правової реформи в цілому, що здійснювалось такими науковцями як М.В. Базарник, О.А. Улютіна, О.В. Озеруга, М.А. Хлистік, Ю.І. Цвіркун, варто вказати на відсутність комплексного актуального аналізу державного управління реформуванням судової системи України із врахуванням актуального досвіду європейських держав.

Метою статті є аналіз практики державного управління реформуванням судової системи

України із врахуванням досвіду європейських держав.

Виклад основного матеріалу дослідження. Із прийняттям Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1] і змін до Конституції України [2] в червні 2016 року почалася вкрай актуальна та надважлива для України судова реформа, яка мала на меті кардинально змінити судоустрій держави й очистити судову владу. Так, внаслідок судової реформи, яка стартувала після прийняття вищезазначеного Закону України «Про судоустрій і статус суддів», був створений новий Верховний Суд, два вищі спеціалізовані суди - Вищий суд із питань інтелектуальної власності та Вищий антикорупційний суд, суди загальної юрисдикції замінені окружними загальними судами із прив'язкою до адміністративно-територіального поділу України на округи, також ліквідовані обласні апеляційні суди та створені апеляційні суди в округах [3, с. 56]. Окрім того, одним із найбільш суттєвих результатів судової реформи став перехід від чотириланкової до триланкової судової системи, яка вважається більш ефективною, оскільки суд вищого рівня зможе здійснювати контроль за рішеннями нижчих судів.

Крім того, відбувся ряд змін щодо положень про статус суддів в Україні, зокрема, спрямованих на забезпечення незалежності судової влади та підвищення якості судочинства, зокрема: підвищився віковий ценз суддів; скасовано інститут призначення на посаду судді вперше; змінено порядок призначення суддів; введено кваліфікаційне оцінювання, скасовано повний імунітет та ін. [4, с. 767.]

Історичний період, в якому перебуває Україна, вимагає наразі інтенсифікувати проведення судової реформи. Як слушно вказує М.О. Кравченко, попри значну кількість перетворень, які відбулися у судовій гілці влади (зміна системи судоустрою, перезапуск Верховного Суду, заміна Вищої ради юстиції на Вищу раду правосуддя, створення нових органів, до прикладу Громадської ради доброчесності тощо), можна стверджувати, що рівень довіри населення до неї та суддів, як її головних представників, залишається на незадовільному рівні. За результатами опитування у 2021 році судам (судовій системі загалом) не довіряло близько 74% населення. Подібна ситуація склалася і щодо інших інститутів суспільства: Верховній Раді України у той самий рік не довіряло 75%, Кабінету Міністрів України – 72%. Тобто у загальному сенсі рівень недовіри є приблизно однаковим до всіх ключових інститутів

держави, проте саме суди зазнали найбільших змін, а вдосконалення їхньої роботи завжди висувалось як головний напрям діяльності кожної нової політичної сили [5; с. 131].

Отже, на сучасному етапі, вагомого значення набуває продовження судової реформи, а важливими критеріями вступу України до ЄС є приведення у відповідність до європейських стандартів судової системи, гарантування незалежності та неупередженості органів правосуддя, відсутності корумпованої складової у таких, справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права, гарантування дотримання прав і свобод людини та громадянина та ін., у контексті чого важливого значення набуває державне управління процесом здійснення судової реформи та організації судової влади.

Відмітимо, що реформа системи судоустрою – це напрям системної судової реформи, спрямований на системне перетворення судоустрою України. Тож, реформування системи судоустрою є змістовно структурним елементом судової реформи та, відповідно, реформування судової влади. При цьому варто наголосити, що реформування системи судоустрою не зводиться до перетворень тільки в системі судів, адже система судоустрою є ширшим за своїм змістом концептом, ніж просто сукупність судів.

Звідси, як вказує В.Л. Качурінер, «реформування цієї системи – це, за своїм змістом, реформування організації (устрою) судової влади. Враховуючи, що судоустрій становить узгоджену, структуровану систему, її реформування також має бути системним, поетапним та здійснюватися засобами, що кореспондують вищезазначеним організаційно-правовим засобам правової реформи, втім, з урахуванням особливостей реформування системи судоустрою» [6; с. 559].

На нашу думку, реформування системи судоустрою має бути системним і здійснюватися поетапно та комплексно з врахуванням особливостей цієї системи. Зокрема, можливими є такі кроки для реформування системи судоустрою:

1. Оцінка стану судової системи: перед початком реформи необхідно провести детальну оцінку стану судової системи. Це допоможе зрозуміти проблеми, з якими стикається система судоустрою і визначити пріоритети для реформування.

2. Розроблення стратегії: на основі оцінки стану системи судоустрою необхідно розробити стратегію реформування, яка визначатиме основні напрямки реформи та послідовність кроків, необхідних для її реалізації.

3. Залучення зацікавлених сторін: в процесі реформування системи судоустрою необхідно залучати зацікавлені сторони, таких як судді, адвокати, правозахисні організації та громадськість. Це допоможе забезпечити широку підтримку реформи та зменшити опір з боку тих, хто може постраждати від її впровадження.

4. Поступове впровадження реформ: реформування системи судоустрою повинно здійснюватися поетапно, бути ретельно продуманим та забезпечувати необхідну підготовку та підтримку з боку відповідних структур.

5. Розвиток кадрів: для ефективної реформи необхідні кваліфіковані судді та інші фахівці. Тому одним зі шляхів реформування системи судоустрою є підвищення кваліфікації.

Вибір Україною європейського напрямку розвитку вимагає розбудови такої судової системи, яка буде відповідати міжнародним стандартам у галузі правосуддя. Безумовно, судова реформа – це тривалий і складний процес, у якому мають брати участь науковці, практики та широка громадськість. Основна мета реформи – привести судочинство України до європейських стандартів та забезпечити захист прав, свобод та законних інтересів громадян шляхом своєчасного, ефективного і справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права.

Слід відзначити, що у червні 2021 р. Указом Президента України №231/2021 затверджено Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки. У Преамбулі вказано чіткий орієнтир на європейську інтеграцію – серед очікуваних результатів має бути, зокрема, продовження впровадження міжнародних стандартів і кращих практик Ради Європи і Європейського Союзу. Серед завдань виділяється забезпечення координованості та збалансованості процесу удосконалення з урахуванням подальшої гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського Союзу [7].

Значний обсяг правових новацій, які має впровадити Україна як суб'єкт, що офіційно претендує на членство в ЄС є реформи судів загальної юрисдикції. Мова йде про вимогу європейських партнерів переглянути порядок призначення на посади суддів у спосіб, коли кандидати будуть відбиратися за умови високої професійної кваліфікації, а також впроваджено прозору неупереджену процедуру відбору кандидатів Вищою радою правосуддя та оновлення складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Проблема відтоку кадрів у

судовій системі України є серйозною і потребує негайних заходів для її вирішення.

Одним із головних заходів є реформа судів загальної юрисдикції, яка повинна забезпечити відбір кандидатів на посади суддів за умови їх високої професійної кваліфікації і прозорої неупередженої процедури відбору кандидатів Вищою радою правосуддя. Для забезпечення ефективності цієї реформи необхідно оновити склад Вищої кваліфікаційної комісії суддів України і забезпечити її незалежність від політичних впливів та інших негативних факторів. Також необхідно запровадити систему професійного розвитку суддів, яка дозволить забезпечити підвищення рівня їх професійної компетентності і підвищити довіру громадськості до судової влади.

Ситуація, що склалася ще більш загострилася через прийняття у липні 2021 р. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя» (далі – Закон про реформу ВРП). За документом, створювався новий орган – Етична рада, яка формується з українських суддів і міжнародних експертів. Завдання Етичної ради – перевірка членів ВРП на добросовісність [8].

Втім, практика формування першого складу і функціонування Етичної ради підтвердила надмірну бюрократизацію цього процесу, наявність неформального впливу різноманітних груп на формування органів відбору професійних суддів [9].

Аналізуючи зарубіжний досвід організації судової влади, також слід звернути увагу на деякі важливі аспекти. Так, розвиток системи адміністративних судів вказує на те, що у країнах Європи спостерігається поширення тенденції щодо утворення відокремленої (автономної) системи органів адміністративного судочинства. Загалом в ЄС нараховується 16 країн, в яких створено окремі від загальної юрисдикції системи судів, що спеціалізуються на вирішенні адміністративних спорів. Залежно від розміру території відповідної країни, ці системи є дво- чи тринстанційними [10].

Відмітимо, що відносно ідеї відокремлення системи адміністративних судів від загальних судів та аргументів на користь такого відокремлення, проголошених ініціативними міжнародними експертами та українськими фахівцями у галузі права, в Україні відчувається певний супротив.

Такі відокремлені системи адміністративних судів мають свої переваги, зокрема, вони забезпечують більш високу якість рішень у справах, пов'язаних з адміністративними спорами, тому що судді в них мають спеціалізовану підготовку та досвід у цій галузі права. Крім того, така система сприяє більш ефективному вирішенню адміністративних спорів, оскільки суди, що спеціалізуються на адміністративних справах, мають великий досвід у цій галузі та можуть швидше вирішувати такі справи. Однак, існують і певні недоліки відокремленої системи адміністративних судів. Наприклад, ця система може бути менш ефективною, якщо вона має недостатню кількість суддів або обмежені фінансові ресурси. Крім того, існує можливість, що рішення, прийняті відокремленими судами, можуть не враховувати інші правові аспекти, такі як конституційні принципи чи права людини, які можуть бути важливими у вирішенні адміністративних справ. Отже, відокремлені системи адміністративних судів мають свої переваги та недоліки, і при їх впровадженні необхідно уважно враховувати конкретні умови країни та потреби її громадян.

Втім, на нашу думку, така модель адміністративної юстиції все ж таки має більше переваг, враховуючи досвід країн ЄС, відокремлена система адміністративних судів від інших судів, підвищуючи професіоналізм суддів та якість судового процесу, ефективніше забезпечує справедливе та своєчасне вирішення спорів у сфері публічно-правових відносин.

Також слід звернути увагу на досвід європейських країн у здійсненні господарського судочинства. Не в багатьох європейських державах функціонують спеціалізовані суди з розгляду комерційних справ (економічних або ж господарських).

Наприклад, в Австрії діє єдиний на всю країну Торговий суд, що розглядає комерційні спори, у тому числі й справи про банкрутство (до складу суду входять представники ділової спільноти в якості комерційних суддів). У Бельгії створений комерційний трибунал, який діє як суд першої інстанції, розглядаючи суперечки, в основному, з торгових відносин (до складу комерційного трибуналу входить професійний суддя і 2 представники ділових кіл. Комерційні трибунали є ланкою бельгійської судової системи). У Швейцарії для вирішення комерційних суперечок створені торгові суди, що складаються не тільки з юристів, але й з представників ділових кіл, обрані кантональними радами [6; с. 559].

Слід додати, що характерним для Європи у вирішенні комерційних спорів є поступова імплементація арбітражних принципів до роботи державних судів. Це зумовлено високим рівнем довіри до державних судів у Європі та відсутністю корупції.

Отже, вітчизняній судовій системі з огляду на вищевикладене можна запропонувати наступні позитивні кроки:

1) створення спеціалізованого суду для розгляду комерційних спорів із іноземними суб'єктами може покращити ефективність судової системи і забезпечити більш високу якість розгляду справ.

2) прискорена процедура розгляду господарських справ у випадку застосування альтернативних варіантів вирішення спорів може зменшити терміни розгляду справ та відповідно зменшити навантаження на суди;

3) вивчення дієвості адміністративно-правових засад публічного адміністрування позасудової діяльності суддів може забезпечити більш ефективну та прозору роботу судів;

4) перейняття адміністративно-правових засад реалізації альтернативних судовому вирішенню господарських спорів;

5) можливості запозичення досвіду щодо організації процедур судового розгляду, зокрема його структури яка складається з одного етапу;

6) необхідності спеціалізованої конкретизації статусу судді господарського суду;

7) розширення профілю вимог щодо посади судді господарського суду чотирьох блоковою компетенційною системою.

Європейський курс України ґрунтується перш за все на принципах дієвості демократичних інституцій, верховенстві права та укріпленні інституцій усіх рівнів державного управління загалом та судових органів зокрема. Зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості, це ті стандарти внутрішньої політики, які мають бути забезпечені Україною відповідно до взятих на себе міжнародних зобов'язань.

Критеріями якісної реалізації судової реформи є забезпечення доступу громадян до правосуддя, їх права на справедливе судові рішення та гарантування реальної незалежності суддів.

На думку О.І. Автеньової створення мирових судів в Україні є однією з ідей реформування сучасної системи судоустрою. Втім, ця ідея залишається нереалізованою і спрогнозувати, чи буде її втілено, важко. Тим не менш, для того, щоб

зрозуміти, наскільки ефективним буде заснування мирових судів в Україні з точки зору збалансування системи судоустрою та розвантаження судів першої інстанції, варто розібратись, які спори мають бути їм присутні [11, с. 184].

В.В. Крижанівський також вважає, що одним із альтернативних способів врегулювання спорів може стати інститут мирових суддів, який вже давно і успішно функціонує у багатьох зарубіжних країнах. Мирові суди там вирішують морально-правові конфлікти і розглядають нескладні (малозначимі) цивільні та кримінальні справи, сприяючи зменшенню навантаження на місцеві суди й підвищенню швидкості та оперативності розгляду справ. Діяльність мирових судів направлена на забезпечення реалізації принципів доступності та справедливості судочинства і є важливим показником демократичності судових систем цих країн [12, с. 143].

На наш думку, у нормах чинного законодавства має бути чітко прописана процедура здійснення правосуддя мировими судами, положення якої повинні узгоджуватися як між собою, так і з іншими нормативними актами. Невизначеність юридичного статусу залишається суттєвою перешкодою для впровадження інституту мирових судів в Україні. Хоча, беззаперечно, запровадження інституту мирових судів в Україні стало б прогресивним явищем у сфері правосуддя та сприяло її демократизації.

Висновки. Отже, на сучасному етапі вагомого значення набуває наближення правової системи України до європейських стандартів у цій сфері, а важливими критеріями вступу України до ЄС є приведення у відповідність до європейських стандартів судової системи, гарантування незалежності та неупередженості органів правосуддя, відсутності корумпованої складової у таких, справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права, гарантування дотримання прав і свобод людини та громадянина та ін. Враховуючи вищевикладене, важливого значення набуває державне управління процесом здійснення судової реформи та організації судової влади.

За результатами досліджень слід констатувати, що значний обсяг правових новацій, які має впровадити Україна як суб'єкт, що офіційно претен-

дує на членство в ЄС, є реформи судів загальної юрисдикції. Важливими елементами цих реформ є забезпечення високої професійної кваліфікації суддів, прозорості та неупередженої процедури їх відбору та оновлення складу кваліфікаційної комісії.

Для забезпечення високого рівня професійної компетентності суддів необхідно створити систему професійного розвитку, яка буде включати навчання, підвищення кваліфікації та обмін досвідом з колегами з інших країн. Це дозволить суддям підвищити рівень своєї професійної компетентності та забезпечити більш якісний та ефективний розгляд судових справ. Крім того, необхідно забезпечити відкритість та прозорість процесу відбору кандидатів на посаду суддів, а також запровадити систему перевірки їх кваліфікації та досвіду роботи в правовій галузі. Це допоможе забезпечити відбір найбільш кваліфікованих та професійних кандидатів на посаду суддів, що позитивно вплине на довіру громадськості до судової влади та зміцнить демократичні інститути в Україні.

Зокрема, в даному контексті слід відмітити вимогу європейських партнерів переглянути порядок призначення на посади суддів у спосіб, коли кандидати будуть відбиратися за умови високої професійної кваліфікації, а також впровадження прозорості неупередженої процедури відбору кандидатів Вищою радою правосуддя та оновлення складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Більш того, необхідно запровадити систему професійного розвитку суддів, яка дозволить забезпечити підвищення рівня їх професійної компетентності і підвищити довіру громадськості до судової влади.

Окрім того, ураховуючи досвід країн ЄС, перспективною є відокремлена система адміністративних судів від інших судів, оскільки така система, підвищуючи професіоналізм суддів та якість судового процесу, ефективніше забезпечує справедливе та своєчасне вирішення спорів у сфері публічно-правових відносин. Більш того, доречним вбачається створення спеціалізованого суду для розгляду комерційних спорів із іноземними суб'єктами, що може покращити ефективність судової системи і забезпечити більш високу якість розгляду справ.

Список літератури:

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 21.03.2023).
2. Закон України Про внесення змін до Конституції України від 02.06.2016 № 1401-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#Text> (дата звернення: 21.03.2023).

3. Хлистік М.А., Озеруга О.В. Проблемні питання реформування системи українського правосуддя. Історико-правовий часопис. 2021. № 1 (16). С. 54–59
4. Лісніченко В.О. Судова реформа 2016: точка відліку кардинальних змін. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №11. С. 766–769.
5. Кравченко М.О. До питання судової реформи у 2022 році. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2021. №4. С. 130–134.
6. Качурінер В. Аналіз європейського досвіду та європейських стандартів щодо організації судової влади в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №9. С. 558–561.
7. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки: Указ Президента України від 11.06.2021 № 231/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137> (дата звернення: 21.03.2023).
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя: Закон України від 14.07.2021 р. № № 1635-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1635-IX#Text> (дата звернення: 21.03.2023).
9. Передерій О.С. Проблематика реформування вітчизняної судової системи в умовах активізації європейської інтеграції України (теоретико-правовий аспект). URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/10/12.pdf> (дата звернення: 21.03.2023)
10. Створення автономної системи адмінсудів можливе лише за належності політичної волі. Юридична газета №18(464) від 06 травня 2015 р. URL: <https://jur-gazeta.com/interview/stvorennya-avtonomnoyisistemi-adminsudiv-mozhlive-lishe-za-nalezhnosti-politichnoyi-voli.html> (дата звернення: 03.03.2023).
11. Автеньєва О.І. Заснування мирових судів в Україні та визначення підсудності. Вісник кримінального судочинства. 2017. № 3. С. 184–190.
12. Крижанівський В.В. Запровадження мирових судів в Україні. Вісник кримінального судочинства. 2015. № 4. С. 141–146.
13. Тіліченко Я. О. Судово-правова реформа в Україні: стан та перспективи. Актуальні питання розвитку правової системи у сучасній Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 23–24 груд. 2021 р.) / Міжнар. економ.-гуманіт. ун-т ім. акад. Степана Дем'янчука. -Рівне : Видавн. дім «Гельветика», 2021. Ч. 2. С. 53–55.

Zubrytskyi O.V. PUBLIC ADMINISTRATION FOR REFORMING OF JUDICIAL SYSTEM OF UKRAINE: EXPERIENCE OF EUROPEAN COUNTRIES

The article examines the mechanisms of public administration for reforming of the judicial system of Ukraine in view of the course chosen by the state for Ukraine's accession to the EU and the resulting need for the implementation of the best European practices, standards of the judicial system, means of guaranteeing the independence and impartiality of judicial bodies. Using the experience of EU countries as an example, the article analyzes the level of permissible influence on the judicial branch by other branches of government and the negative consequences that may occur in the case of excessive concentration of the levers of judicial reform, in particular, for the effective operation of business and other industries that require stability and predictability solutions. Taking into account the above, the author in the article considers the issue of complex implementation of reforms in the sphere of justice, aimed at eliminating certain imperfections of the judicial system by determining specific stages of reform, directions and strategies for the development of the judicial system, taking into account the interests of all interested stakeholders.

In the process of state management of the reform of the judicial system and the development and implementation of the optimal concept of reforming the judicial power, the experience of European states is of great importance. For the purposes of the scientific article and comprehensive analysis of the research topic, both the domestic experience and the best practices of the democratic states of the world, which have successfully reformed their own judicial systems with the help of state administration, have been taken into account, resulting in positive results.

In the context of the European integration of Ukraine, attention is focused on the fact that the norms of national law must correspond to the legislative acts of the EU and be acceptable to Ukrainian society. The study takes into account these challenges and pays attention to the development of both legislative acts and practical tools for their implementation.

Key words: reformation, judicial system, legal reform, judicial power, judicial system.